

A - Administrativa krav

Stödjande instruktion för livsmedelskontrollen

Det här lagstiftningsområdet omfattar godkännande och registrering av anläggningar och verksamheter, samt godkännande, anmälan och tillståndskrav för vissa livsmedel.

A01 - Godkännande och registrering av anläggningar och verksamheter

Livsmedelsföretagaren ska underrätta kontrollmyndigheten om de anläggningar som företagaren ansvarar för och de verksamheter som bedrivs där, så att de kan registreras. Se artikel 6 till förordning (EG) nr 852/2004.

Det samma gäller för anläggningar som enligt förordning (EG) nr 853/2004 ska godkännas. Även när betydande ändringar sker i verksamheten ska myndigheten underrättas. Om myndigheten inte har underrättats innebär det bristande efterlevnad eller avvikelse.

Vid anläggningar som är godkända ska myndigheten se över godkännandet av anläggningen när den genomför offentlig kontroll. Se artikel 31 punkt 2 e i förordning (EG) nr 882/2004. Även vid registrerade anläggningar bör kontrollmyndigheten undersöka om de verksamheter som bedrivs vid anläggningen överensstämmer med de verksamheter som myndigheten underrättats om och som har registrerats.

Registrering och godkännande

A02 - Riskvärdering och godkännande av nya livsmedel (Novel foods)

Nya livsmedel – Novel Foods på engelska – är ett begrepp för livsmedel och livsmedelsingredienser som vi inom EU inte har ätit i någon större utsträckning före 15 maj 1997. Nya livsmedel ska förhandsgranskas och godkännas innan de får föras ut på marknaden inom EU. Se förordning (EG) nr 258/97. En ny förordning (EU) nr 2015/2283 kommer att ersätta den befintliga förordningen och ska tillämpas från den 1 januari 2018.

Det är alltid företagarens ansvar att de livsmedel man säljer är säkra för konsumenten. När det gäller nya livsmedel är det därför företagarens ansvar att

- visa att ett livsmedel har konsumerats i större omfattning före den 15 maj 1997 och därmed inte omfattas av förordning (EG) nr 258/97, eller
- om livsmedlet betraktas som nytt livsmedel, se till att produkten är godkänd och notifierad av EU-kommissionen
- säkerställa att det nya livsmedlet inte avviker så mycket från "vanlig" mat att det medför näringsmässiga nackdelar för konsumenten att ersätta den med det nya livsmedlet.

Bland de nya livsmedel som seglat upp på senare år finns exempelvis insekter och en del ämnen som är avsedda att säljas som kosttillskott.

Nya livsmedel -regler

A03 - Registrering av skyddade beteckningar

Inom EU finns det skyddade namn, eller beteckningar, för vissa speciella livsmedel:

- Skyddad ursprungsbeteckning (SUB)
- Skyddad geografisk beteckning (SGB)
- Garanterad traditionell specialitet (GTS)

Beteckningarna får bara användas vid märkning av livsmedel som framställs enligt särskilda recept och vissa andra villkor. Se förordning (EU) nr 1151/2012.

Reglerna är till för att hjälpa producenter av jordbruksprodukter och livsmedel. De gör det möjligt för företagarna att informera konsumenterna om produkternas och livsmedlens egenskaper och särskilda kvaliteter. Företag som börjar producera en skyddad beteckning ska innan produkterna släpps ut på

marknaden kontakta myndigheten som ska bedöma företagets förmåga att producera efter specifikationen, se artikel 37 i förordning (EU) nr 1151/2012. Det finns inga krav på hur detta ska ske. Livsmedelsverket har tagit fram en blankett som företag kan använda. Det finns ingen skyldighet för ett företag att kontakta myndigheten om en produktion av en skyddad beteckning upphör.

Se även

Lagstiftningsområde D - Skyddade beteckningar

Skyddade beteckningar

A04 - Anmälan om framställning/produktion, beredning, import eller förvaring av ekologiska produkter

Aktörer som framställer, bereder, förvarar eller importerar produkter från tredje land som släpps ut på marknaden som ekologiska, ska anmäla sådan verksamhet till kontrollmyndigheten innan de släpper ut produkter på marknaden som ekologiska produkter eller produkter under omställning till ekologisk produktion. Se artikel 28 i förordning (EG) nr 834/2007. Om anmälan inte är gjord innebär det bristande efterlevnad (när det gäller underrättelse vid överträdelser se LIVSFS 2016:1).

De begrepp som anges med *kursiv* stil här nedanför definieras i förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning, förordning (EG) nr 889/2008 (tillämpningsföreskrifter) eller förordning (EG) nr 1235/2008 (tillämpningsföreskrifter för import).

Begreppet *beredning* omfattar inte bara bearbetning utan även konservering, paketering, *märkning* och/eller ändring av märkning som gäller den ekologiska produktionsmetoden. Eftersom reglerna om märkning är omfattande så är också reglerna om kravet på anmälan det. En produkt eller ingrediens får inte anges vara ekologisk om kraven inte är uppfyllda.

I Sverige är de som säljer *ekologiska produkter* direkt till slutkonsument undantagna från kravet på anmälan och kontroll. Undantaget gäller under förutsättning att de inte förvarar (annat än i anslutning till försäljningsplatsen), producerar, bereder eller importerar ekologiska produkter från tredje land.

Livsmedelsverket är central behörig myndighet när det gäller kontroll av ekologisk produktion av livsmedel. I Sverige underställs den aktör som gjort en anmälan ett *kontrollorgan* och får så kallad *styrkande dokumentation* ("certifikat") därifrån. I dokumentet ska det framgå vem som är aktören, typen eller sortimentet av produkter, och giltighetstid. Kontrollmyndigheten kontrollerar att verksamheten är certifierad, det vill säga att styrkande dokumentation kan visas upp, och att certifieringens giltighetstid inte har passerats.

Om en detaljhandelsverksamhet inte gjort anmälan men säljer ekologiska produkter kontrollerar myndigheten om kravet på anmälan gäller eller inte. Om detaljhandeln skulle ha gjort en anmälan men inte gjort det innebär det bristande efterlevnad mot det "administrativa" kravet på att göra anmälan om framställning/produktion, beredning, import eller förvaring av ekologiska produkter. Kommunen ska då omedelbart underrätta Livsmedelsverket enligt 14 § LIVSFS 2016:1 om kontroll av ekologisk produktion (med uppgifter om överträdelser och beslutade åtgärder).

Storhushåll som restauranger och skolkök omfattas inte av de ekologiska reglerna och kan inte anmäla sina verksamheter till kontrollorgan. Istället kontrolleras deras verksamhet av den ordinarie livsmedelskontrollen, det vill säga den kommunala kontrollmyndigheten.

Särskilda bestämmelser om vissa livsmedel

A05 - Godkännande av naturligt mineralvatten

Vad som är "naturligt mineralvatten" respektive "källvatten" definieras i LIVSFS 2003:45. Naturligt mineralvatten måste vara godkänt av Livsmedelsverket innan registrering av anläggningen kan göras. Källvatten omfattas inte av krav på godkännande. Se även

Lagstiftningsområde F – Varustandarder.

Godkännande av naturligt mineralvatten

A06 - Godkännande av genetiskt modifierade organismer, GMO

Kraven för godkännande och övervakning av genetiskt modifierade livsmedel och foder finns i förordning (EG) nr 1829/2003. På EU:s webbplats finns en lista över godkända genetiskt modifierade råvaror som får användas till livsmedel och foder.

EU-godkända genetiskt modifierade råvaror

Om ett livsmedel som är eller innehåller GMO som inte är godkänt släpps ut på marknaden innebär det bristande efterlevnad av kravet på godkännande av GMO.

Genetiskt modifierade organismer – GMO

A07 - Anmälan och tillståndskrav för vissa livsmedel för särskilda grupper

Det finns anmälan och tillståndskrav för vissa livsmedel:

- Kompletta kostersättning för viktkontroll med mycket lågt energiinnehåll, så kallade VLCD-produkter, kräver tillstånd från Livsmedelsverket innan de får säljas. Se LIVSFS 2016:11.
- Livsmedel för speciella medicinska ändamål ska anmälas till Livsmedelsverket. Se SLVFS 2000:15.
- Modersmjölksersättningar ska anmälas till Livsmedelsverket. Se LIVSFS 2008:2.

Det är den som tillverkar, importerar eller för in produkter av dessa tre slag som ska uppfylla kraven på anmälan och tillstånd.

Se även

Lagstiftningsområde G - Livsmedel för särskilda grupper.

Livsmedel för särskilda grupper – FSG

A08 - Godkännande av hälsopåståenden

Ett hälsopåstående är varje budskap som anger eller antyder ett samband mellan ett visst livsmedel och hälsa. Hälsopåståenden är inte obligatoriska.

Endast hälsopåståenden som är godkända får användas. Se förordning (EG) nr 1924/2006. Inom EU är hälsopåståenden endast godkända efter vetenskaplig bedömning.

Hälsopåståenden delas in i tre kategorier, där godkända påståenden förtecknas i separata rättsakter.

- Påståenden om minskad sjukdomsrisk. Se förordning (EU) nr 1228/2014.
- Påståenden om minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa. Se förordning (EG) nr 983/2009.
- Funktionella påståenden (andra påståenden än ovan). Se förordning (EU) nr 432/2012. Även varumärken, bilder, grafik eller symboler som låter förstå eller antyder att ett livsmedel har särskilda egenskaper klassas som påståenden. Kommersiella meddelanden, exempelvis reklam, som helt eller delvis stöds av offentliga myndigheter är inte undantagna. Icke-kommersiella meddelanden däremot, som riktlinjer eller kostråd utfärdade av offentliga folkhälsomyndigheter är undantagna. Hälsopåståenden behöver också uppfylla allmänna krav, se

Lagstiftningsområde C – Särskild märkning och information.

Hälsopåstående

A09 - Godkännande av särskilda ingredienser

Livsmedelstillsatser, aromer och enzymer samt vitaminer och mineralföreningar som får användas för att berika ett livsmedel ska godkännas innan de används. Detta framgår av förordningar för respektive område; förordning (EG) nr 1333/2008 för livsmedelstillsatser, förordning (EG) nr 1334/2008 för aromer, förordning

(EG) nr 1332/2008 för enzymer och förordning (EG) nr 1925/2006 för tillsättning av vitaminer och mineralämnen. I förordning (EG) nr 1331/2008 fastställs ett enhetligt förfarande för godkännande av livsmedelstillsatser, aromer och enzymer.

Särskilda ingredienser och processhjälpmedel

A10 - Övriga krav

Senast uppdaterad 4 juni 2019 Ansvarig grupp LK_Team Uppföljning